

Handläggare
Kristina Eneroth
Telefon: 08-508 28 178**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnamnden
2018-05-15, p.21

Deltagande i EU-projektet UrmoLiving

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna miljöförvaltningens ansökan och eventuellt deltagande i projektet UrmoLiving

Gunnar Söderholm
FörvaltningschefMalin Tappelfur
Avdelningschef

Sammanfattning

URMOLIVING (encourage URban and MObility planning ensuring healthy and comfortable LIVING environment) handlar om hur man på bästa sätt bygger och planerar för en tät stad och för en växande befolkning utifrån ett luftföroreningsperspektiv. Det är en stor utmaning att nå bostadsmålen samtidigt som man säkerställer en bra luftkvalitet. Många gånger ligger de nya planerade bostadsområdena i trafikutsatta miljöer. I det här projektet ska vi analysera hur man optimerar gatuarkitekturen för att få så låga luftföroreningshalter som möjligt. Till exempel, hur viktig är placeringen av träd i gaturummet? Är olika hushöjder bättre än enhetliga hushöjder? I projektet ingår även att analysera effekten av olika typer av fordonsflottor.

Staden representeras av Miljöförvaltningens avdelning SLB-analys. Projektet koordineras av Finska Meteorologiska Institutet (FMI) och innefattar sju partners från fem länder. Ansökan lämnades in 9 april 2018 och ingår i ”The Interreg Baltic Sea Region Program 2014-2020” <https://www.interreg-baltic.eu/home.html>. Programmet finansieras av EU och är ett avtal mellan EU-länderna Danmark, Estland, Finland, Lettland, Litauen, Polen, Sverige och de nordliga delarna av Tyskland samt partnerländer Norge, Vitryssland och Rysslands nordvästra regioner. Förvaltningschefen har undertecknat avtal som hör till projektansökan.

För att kunna utföra sin del av projektet kommer SLB-analys använda sig av den Europeiska emissionsmodellen Hbefa samt CFD-modellen MISKAM. Hbefa-modellen kommer användas för att få fram utsläpp från vägtrafiken för dagens fordonsflotta samt olika framtida scenarier. MISKAM är en så kallad CFD-modell (CFD=Computational Fluid Dynamics) som är ett avancerat modellverktyg som används för att beräkna luftföroreningshalter i miljöer med komplicerad geometri som t.ex. stadsbebyggelse, vägbroar eller tunnelmynningar. Workshops kommer anordnas för att få input från lokala och nationella intressenter kring vilka fordonsscenarier samt vilka exploateringsområden som kommer ingå i Stockholms pilotprojekt.

Bakgrund – UrmoLiving

Långvarig exponering av höga halter av luftföroreningar har negativa hälsoeffekter och orsakar förkortad livslängd, men även kortsiktiga föroreningsepisoder påverkar särskilt känsliga grupper. EU har fastställt gränsvärden för luftföroreningar som inte får överskridas. Gränsvärdet för kvävedioxid (NO₂) överskrids i flertalet av EU:s städer, så också i Helsingfors, Stockholm, Riga och städer i Nordtyskland. I de flesta av dessa städer överskrids också gränsvärdet för partiklar, PM10. Detta innebär en stor utmaning eftersom många städer samtidigt har en växande befolkning och stort behov av exploatering och att bygga tätare stadsområden. T.ex. beräknas genomförandet av de ”stadsboulevarderna” som planeras för i Helsingfors stadsplan 2050 medföra 2 till 5 gånger ökade negativa hälsoeffekter från vägtrafikens utsläpp. För att undvika negativa hälsoeffekter i de framtida bostadsområdena krävs mer tvärvetenskapligt samarbete mellan transport och stadsplanering.

Utsläppsnivån på nya fordon har minskat under de senaste tio åren i Europa, men effekterna på luftkvaliteten har i många fall inte varit lika stora på grund av ökad trafik. EU har satt upp ett mål för att minska 60 procent av transportutsläppen år 2050 och många städer har inriktat sig på koldioxidneutralitet. Täta stadsområden stöder en hållbar utveckling av städer där kollektivtrafik blir tillgänglig för en större del av stadens befolkning, och de kortare avstånden gör cykling och gående mer konkurrenskraftiga jämfört med bilkörning. Samtidigt kan tät stadsplanering med fler gaturum medföra sämre utvädring av luftföroreningar och sämre luftkvalitet. Där har utformningen av byggnader, gaturum och gröna strukturer en viktig roll att fylla. För närvarande finns det ingen exakt information kring den totala effekten av gröna strukturer och gaturumsutformning vad

gäller luftföroreningsituationen. Detta kommer att bli ett viktigt och användbart resultat från detta projekt.

Intressenter från transport och stadsplanering, miljösektorer och myndigheter från olika beslutsfattande nivåer inom den offentliga och privata sektorn kommer att vara nära involverade i projektet i alla deltagande länder. Projektet kommer att samla lösningar både på nationell och lokal nivå för att minska inverkan på vägtrafikens utsläpp. Baserat på resultat från de olika pilotprojekten i de olika städerna kommer en bästa praxis för bra luftkvalitet att tas fram.

Totalt har projektet UrmoLiving sju partners från fem länder - Finland, Sverige, Tyskland, Litauen och Ryssland. Projektet leds och koordineras av FMI, Finland. Hela projektet har en budget på 1,07 miljoner Euro varav Stockholms del är 129 680 Euro. EU bidrar med maximalt 75 % av projektets budget, vilket innebär att ansökan omfattar 97 260 Euro av Stockholms totala budget om 129 680 Euro.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Miljöförvaltningen föreslår att nämnden godkänner SLB-analys deltagande i UrmoLiving i det fall EU godtar ansökan.

Bilagor

1. Ansökan